

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

„Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách,
praví Pán.“ Tom. Kemp. I. 1.

Koktavost a její léčení.

Pro školu a dům píše absolvent léčebného kursu vídeňského *J. M. Kadlčák*.

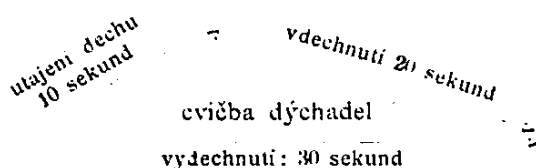
(Pokračování.)

II. Část praktická.

Naznačil jsem v části všeobecné podstatu koktavosti a jiných vad mluvy, jakož naznačil jsem cestu a prostředky, jež k nápravě zcela jistě vedou. Zejména jsem poukázal, jak správné dýchání pravidelné jest základem všech nápravných cvičení.

Jakmile tedy správné dýchání je dle návodu a taktu přesně nacvičeno, počne cvičba mluvidel. Tedy po gymnastice dýchadel následuje gymnastika mluvidel, zejména cvičba rtů, jakožto hlavního činitele při modulaci hlasu a tvorbě hlásek.

Kdo se věcmi těmi nezabývá, neuvěří, jakých nedostatků postřehne oko vycvičené, jakmile pozoruje mluvu jiných a jak často ochablost svalů mluvidel, zvláště rtů, následkem chabého, nepřiměřeného, neúčelného pohybu bývá hlavní, ba nezřídka jedinou příčinou vadné mluvy. Je tudíž velmi důležité a potřebno, aby nejen gymnastika dýchadel, již prof. Berquande schematicky takto naznačuje:

ale neméně i gymnastika mluvidel a následující pak tvorba i vyslovování hlásek byly hlavní podstatou všeho „léčení“ koktavosti čili nápravy vad a chyb od prostého šišlání, měkčení souhlásek, záměny a přehazování souhlásek a jiných lehkých poruch mluvy až po ňuhňání, zajíkání a koktavost, kteráž v nejtěžších případech se jeví ve způsobu úplné bezřečnosti, ba někdy až do bezhlasnosti se převrhuje. Kterak se všechna tato cvičení nápravná konají, o tom v následujících cvičeních.

1. cvičení.

Tvorba a vyslovování samohlásek.

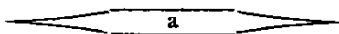
Abychom samohlásky správně vyslovili, dlužno: 1. správně dýchat, 2. ústa správně sestrojiti, čili upravití mluvidla vůbec a rty zvláště v ten

způsob, aby tvorba hlásky a vyslovování bezvadné snadno a řádně se konati mohlo. Proto začneme s úpravou úst, jež podmiňuje správné tvoření a vyslovování samohlásky *a*. Za tím účelem ústa otevřeme tak, že rty mají přibližně tento útvar:

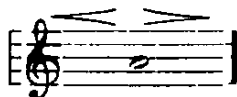

Abychom *a* správně dovedli vysloviti, ústa otevřeme tou měrou, že mezi rty se vměstnají dva prsty nad sebou.

Když bylo vdechování a vydechování podle povelů řádně procvičeno, dá cvičitel pokyn, ukáže sám správné postavení mluvidel, vdechne hluboce, ústa otevře a v tom okamžiku vysloví *a* z počátku hlasem mírným, pak znenáhla zvuk zesiluje a opět zmírňuje, až hlas zaniká. Graficky naznačuje se tento výkon takto:

Anebo notami lze znázorniti cvičení to tímto způsobem:

Arciť vyslovování trvá tak dlouho, pokud stačí dech. Vyslovujíce *a*, dbáme, aby jazyk zcela klidně ležel v ústní dutině, zubů, ani patra anebo rtů se nedotýkal. Vyslovování samohlásky této cvičí se tak dlouho, až hlas nabude klidu, stává se stejnoměrným, dech je pravidelný, netrhavý. Dále se necvičí, dokud se všechno zde naznačené zcela pravidelně, volně, bez obtíží, bez pohybů v obličeji, ramenech, nohách neděje. Rty se poněkud vychylují vpřed, nikoliv do vnitř se nezahýbají, nekřiví, neztahují. Samohlásky *a* i následující se vyslovují vždy tak dlouho, pokud stačí dech. A cvičitel bedlivě vždy přihlíží, aby vdechování bylo hluboké, vydatné; aby plíce — ne jenom ústa — byly důkladně vzduchem naplněny a hlásky zvůně, zvolna, bez záchvěvů a trhavých pohybů volně řinuly se z úst.

Učitel stále sám ukazuje každý výkon, dbaje, aby vzorně ukazoval, jak se má cvičení konat. Každé nedopatření opravuje, aniž by cvičenci snad vytýkal: N. N. špatně mluví — N. N. chybil a p. Nejmenší výtky neucíní, naopak i výkon méně zdařilý pochválí, stále povzbuzuje, odvahy a chuti dodává, důvěru budí a posiluje, chyb nevytýká, ale každou nepravidelnost obezřetně a opatrně odstraňuje.

Více-li je cvičenců, vždy se napřed cvičí ve sboru, všechny výkony hromadně cvičí, pak teprve cvičí jednotlivci.

Aby výsledek byl jistý, neškodí, když učitel všeobecně -- aniž by určitého cvičence naznačoval -- upozorní na odchylky a ukáže na rozdíly mezi *a* zpívaným a *a* mluveným.

Ku konci cvičení se opět důrazně připomene, že vady se odstraní zcela jistě u každého, kdož dovede zachovati předepsané mlčení. Bez mlčení náprava buď vůbec není možná, anebo velmi obtížná a nejistá.

Doma cvičí se čtvrt hodiny pravidelné dýchání, čtvrt hodiny je odpočinek a tak se to střídá celý první den. Samohlásky *a* se doma necvičí.

2. cvičení.

1. Opakuje se cvičba v pravidelném dýchání dle taktu, při čemž se dbá, aby vdechování a vydechování pozvolna se prodlužovalo a všechno se

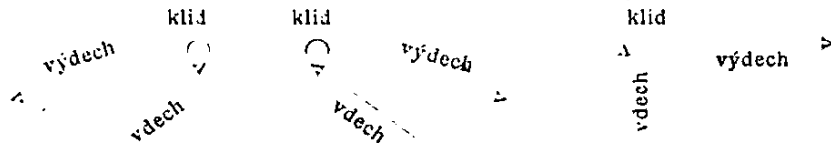
dělo přesně dle pokynů — taktu — cvičitele. Cvičitel mluví ne tak ústy, jako spíše rukama a taktovkou. Slovy mluví jenom nejnnutnější.

Cvičenci se postaví do řady anebo do řad a cvičí ve sboru vdechování a vydechování, aniž by cvičitel při tom mluvil.

Vypadá cvičení toto asi takto:

Učitel: cvičba v dýchání — pozor! — anebo jen taktovkou pokyne — a pak rukou levou s taktovkou v pravé ruce naznačuje vdech, klid a výdech.

Anebo jenom taktovkou:

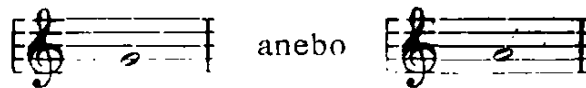

Při všech cvičeních cvičenci stojí.

2. Cvičba ve vyslovování bezvadného *a* způsobem předešle naznačeným.

Důkladně-li se tato na pohled nepatrná, ve skutečnosti však nesmírně důležitá cvičení konají, objeví se příznaky nezalce znepokojující a rušivé. Jsou to u všech takměř chorobné zívání, více než nepěkné, u mnohých bolení hlavy se dostaví, někteří zvracejí; a jiné příznaky podobné jsou dokladem nezvyklé námahy svalů ústních a lícních. Nejsou ani dost málo povážlivy a učitel si jich valně ani nevšimne; leda že cvičence uspokojí a že povzbudí, aby jen bez obavy chutě si zazívali.

Kde cvičí několik osob budiž dbáno, aby všichni pokud možno stejným hlasem — unisono — cvičili buď ve výšce tónu *g* anebo *a*, tedy písmem notovým buď

A sice opět hromadně a pak jednotlivě se každý cvik tak dlouho koná, až výsledky poměrně jsou bezvadné. Maličností však netřeba příliš úzkostlivě dbáti. Odstraní se pozvolna během dalších cvičení.

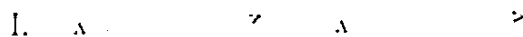
3. Když cvičení opakovací náležitě probrána, přikročí se k vývoji samohlásky *e*. A tu opět napřed ukáže cvičitel bezvadné sestrojení úst, jež mají asi tento útvar rtový:

Ústa mají asi takový útvar, jako bychom se něčemu velmi příjemnému chutě usmáli. Ústa při tom do šířky zúžíme tak, aby se po stranách koutků objevily obloukovité vrásky. Dříve však rtů neodchýlíme, až *e* skutečně začínáme vyslovovat. Tedy pohyb a zvuk se děje současně.

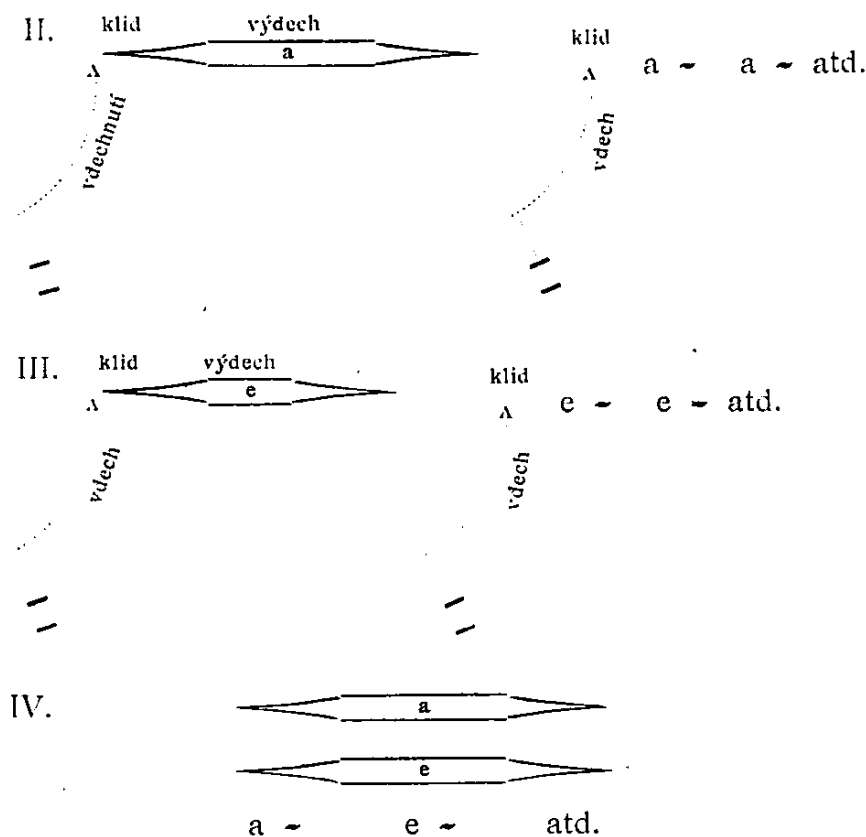
Cvičenci opakují po učiteli, nápodobující sestrojení úst dle daného vzoru. Cvičitel stále povzbuzuje, chválí sebe nepatrnější úspěch, a tak se obě hlásky pak střídavě cvičí.

Vypadá tudíž to cvičení graficky znázorněno asi takto:

atd.

Doma se vyslovování hlásek zatím ještě necvičí, nýbrž opět jenom cvičba v dýchání pravidelném, volném se opakuje vytrvale a mlčení bezvýmínečně se zachovává.

Po cvičení přehledne cvičitel zápisníky cvičenců, aby se přesvědčil, zdali jenom písmem dorozumívají se s okolím a opět důtklivě je vyzve, aby mlčení zachovávali — byli na čas úplně jako němi, že potom bude tím větší radost z bezvadné, plynulé, snadné mluvy.

3. cvičení.

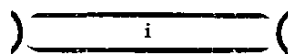
1. Opakuje se cvičba v rytmickém, bezvadném dýchání.
2. Opakuje se správné vyslovování samohlásky *a*.
3. Opakuje se vyslovování samohlásky *e*.

Opět veškerá cvičení napřed společně ve sboru, pak zvláště se procvičí s jednotlivci, při čemž snad ještě se naskytující odchylky a vady šetrně, nenápadně, aby cvičenec toho ani nepozoroval, se odstraňují. Proto se bedlivě sleduje vdech i výdech, pohyb a útvar úst se střeží a pokaždé se návod a vzorný příklad dá žáku. Učitel sám stále ukazuje, jak se bezvadně a účelně dýchá; jak se rty a mluvidla sestrojí, jak se vyslovuje hláska.

Pak teprve se přistoupí k hlásce nejobtížnější, největší pozornosti a nejbedlivějšího cviku vyžadující. Hláska *a* spotřebuje nejvíce vzduchu, ba rozplývá se ho zpravidla více než třeba, a z toho pak návykem se vyvinuje nesprávné sestrojení mluvidel a chyby v řeči.

Vyslovující *a* otvíráme ústa úplně — dokořán. Abychom *e* bezvadně pronesli, zúžujeme ústa k úsměchu vlídnému, aniž by zuby se dotýkaly. K vyslovení samohlásky *i* podobně ústa užijeme, koutky co nejvíce bokem

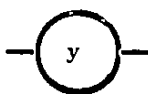
vytlačíme, rty svíráme tak, že se zuby takměř dotýkají, tak že ústa mají nepatrnou štěrbinu odchýlenu. Je to největší zúžení a při tom roztažení rtů asi tohoto tvaru:

Když cvičitel ukázal bezvadné sestrojení úst a cvičenci se pokusili vzor dobře nápodobit, ukáže učitel správné vyslovení a pak cvičí žáci. Při tom se dbá, aby jazyk v ústech ležel zcela nehybně.

Cvičení zde naznačená jsou jaksi podkladem řádné výslovnosti a měla by se vůbec na všech školách probírat, cvičiti v 1. třídě, když žáci poznávají jednotlivé hlásky.

Jakmile je *i* náležitě procvičeno, ukáže se, jak vyslovujeme *y*. Cvičenci vidí na ústech cvičitele správný útvar, kterýž lze naznačiti graficky takto:

Pak cvičí se bezvadné vyslovování a když celkem poměrně se děje správně hlasem stejnoměrným, počne cvik dosud probraných hlásek v různém pořadí — hlásky se přehazují. Tedy na příklad:

vdech		vdech		vdech
√ a	>	√ e	>	√ i
√ e	>	√ a	>	√ a
√ i	>	√ y	>	√ e
√ y	>	√ i	>	√ y

Cvičení toto když řádně probráno, ukáže se sestrojení úst při vyslovování samohlásky *o*, kteréž vyžaduje největšího zaokrouhlení rtů, tak že lze tento výkon naznačiti takto:

Učitel opět všechno ukáže, vzorně vyslovuje, pak cvičí se ve sboru, načež s jednotlivými, a cvičení zakončí se opakováním.

Domácí cvičení dosud obmezují se na cvičbu v pravidelném dýchání a pohyby čili gymnastiku mluvidel, ale hlásky se při tom nevyslovují.

Prohlídkou zápisníků a vhodnými pokyny, jak lze snadno mlčení přesně zachovati, zakončí se toto cvičení. Všechna dosavadní a následující cvičení doma dlužno konati přesně tak, jak je byl cvičitel ukázal.

4. cvičení.

Na počátku prohlídne cvičitel zápisníky a přívětivě se dotazuje žáků, jak ze doma s milými svými dorozumívají. Žáci odpovědi píší. Je to cvičba v mlčení a dobrovolné němotě. Pak se opakuje, a sice:

1. Cvičba dýchadel.
2. Opakování samohlásek již procvičených.
3. Cvičba v přehazování samohlásek.

Všechna cvičení se řídí a vedou tak, aby se doba výdrže dechu stále prodlužovala. Z počátku cvičenci snad vydrží sotva 8 sekund na jednom vdechu; později docílí 12 sekund a tak cvičbou se dosáhne 24, ba až 30 sekund. Všechna cvičení se důsledně řídí taktovkou.

Opakuje se tedy cvičení

I. ∇ výdech \triangleright ∇ \triangleright ∇ \triangleright atd.

II. ∇ a \triangleright ∇ e \triangleright ∇ i \triangleright ∇ y \triangleright ∇ o \triangleright

Na to se počne s vývojem samohlásky *u*. Ústa se zúží, rty zaokrouhli a velmi prodlouží v před. Jsou tudíž ústa nejvíce otevřena při *o*, nejvíce zúžena a roztažena ke koutkům při *i*, nejvíce vypuklá a v před prodloužena při *u*. Nejlépe se *u* podaří, sešpoulíme-li ústa, jako bychom si chtěli hlučně zapísknouti.

Cvičitel napřed vysvětlí postavení úst, pak sám vzorně ukáže ten útvar a konečně bezvadně vysloví *u*.

Cvičenci opakují po něm, cvičitel opravuje a tak se tříbí vyslovování cvikem, až uspokojí.

Pak se cvičí vyslovování samohlásek a střídání, stále přihlížeje, aby se vyslovování dělo hlasem stejným. Učitel předřikává, žáci napodobují, při čemž z jedné krajnosti se přechází do druhé, jako na př.

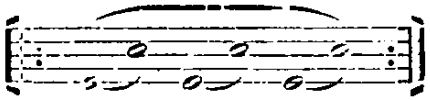
∇ u— \triangleright ∇ i \triangleright ∇ o \triangleright ∇ e \triangleright ∇ a \triangleright ∇ e \triangleright atd.

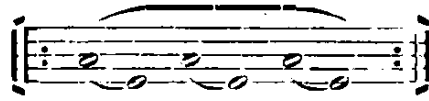
Při cvičbě jednotlivců se na cvičence působí subjektivně a jakákoliv nepravidelnost v útvaru mluvidel, dýchání a p. se cvičbou odstraňuje. Cvičenci se navádí stále, aby doma cvičili vždy před zrcadlem a kapesním zrcadélkem často kontrolovali své výkony. Jakmile sebe nepatrnější pohyb těla se ukáže, ihned budiž odstraněn.

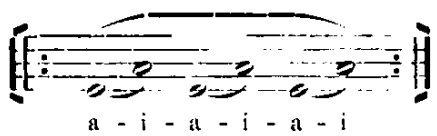
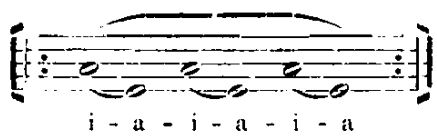
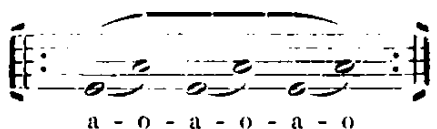
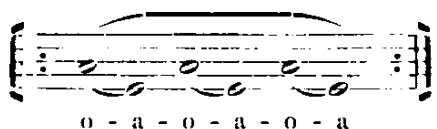
Když tak náležitě procvičeny samohlásky, nastane důležité spojování samohlásek při jediném vdechnutí. Cvičba děje se vždy tím způsobem, že na pokyn cvičitele, kterýž dříve cvičení určitě naznačí anebo sám předřiká, zhluboka se vdechne tolik vzduchu, aby plíce byly zcela naplněny, načež po malinké přestávce, v níž se dech zadržívá, vydechujeme zvolna, stejnoměrně, plyně, vyslovujeme žádané hlásky.

Hlas nyní se moduluje a hlásky se pronášejí zpravidla v rozloze kvartové zvolna, plným hlasem bez váznutí a mezer. Cvičitel stále přísně kontroluje zdaž ústa mají náležitý útvar a dýchání-li se děje bez mezer, bez okolků, zvolna, ne trhavě. Mezi cvičením nikdy se nesmí vdechovat a tím zásoba vzduchu doplňovat.

Cvičení tato lze písmem notovým naznačiti takto:

I. Zvolna.
a - e - a - e - a - e

II. Zvolna.
e - a - e - a - e - a

III.		IV.	
V.		VI.	

atd.

Od těchto cvičení začíná se zároveň cvičit doma, a sice cvičí se dýchání a vyslovování jednotlivých hlásek, při čemž se přihlíží, aby každá hláska se pokud možno nejdéle vydržela při jednom výdechu. Cvičení domácí se konají po čtvrt hodinách, po nichž následují zase čtvrt hodinové přestávky oddechu.

Příště dále.

Jak učit se modliti.

Podává *Otokar Tauber*, katecheta ve Strážnici.

(Pokračování.)

Probírajíce cnosti pokoru, tichost a druhé blahoslavenství vždy taktéž činíme a mezi vyučováním si všichni povzdechne: „Ježíši, tichý a pokorný srdcem, učni, aby srdce mé srdci Tvému se podobalo.“

Zapomínáme, jsouce námahou vysílení, na tři hodiny v pátek. Můj otec, který 40 let ve škole pracoval, vždy se s námi modlival v pátek o třech hodinách pět „Otčenášů“ k pěti ranám Krista Pána. Dodnes tak činí někteří dobří učitelé. My bychom toho zapomínali?!

Aby děti nebyly roztržity při pěti „Otčenáších“ za sebou modlených, učím je se modliti vždy jeden „Otčenáš“ k jedné ráně Krista Pána dle slov Davidových: „Zbodli ruce i nohy mé, sečtli všecky kosti mé.“ Tedy první „Otčenáš“ k ráně v levé ruce, druhý k ráně v pravé ruce, třetí a čtvrtý k ranám v nohou a pátý konečně k ráně v nejsvětějším Srdci Páně, jemuž srdce své i dítek častěji máme obětovati.

Nejdůležitější je, bychom před modlitbou řádně se pokřizovali a znamení kříže s největší úctou konali. Tuto úctu ku znamení kříže dětem vštípmo tím, že je poučíme, jak je to znamení mocné. Příklady ze života svatých a světic tu poslouží. Svatá Germanie křížem přezehnala rozvodněný potok, jenž lávku odnesl a rozestoupil se, že přešla suchou nohou a mohla býti přítomna mši svaté. Významný je také smysl způsobu znamení kříže. Děláme kříž svrchu dolů, na čele a na prsa, neboť Pán Ježíš sestoupil s nebe na zem, aby nás vykoupil svou smrtí na kříži; děláme kříž z levé na pravou, protože nás ze zavržení věčného přivedl na pravici spasení, kam vstoupil a odkudž přijde, až se ukáže ohnivě znamení kříže na nebi. Křížem jsme byli smířeni s Bohem Otcem a proto naň můžeme a musíme skládati veškeru důvěru. „Beze mne nic nemůžete“ platí i pro katechetu, který častěji ve vyučování sám na kříž na stěně visící pohlédne, by čerpal z něho vytrvalost v okamžicích těžkých, vždyť řekl Spasitel: „Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáf Vám.“ Svatý Augustin tento výrok duchaplně vysvětluje, řka, že „ve jménu mém“ nerozumíme jen pět písmen jména „Ježíš“, ale že se máme modliti v duchu Spasitele, v duchu lásky,

pokory a odevzdanosti Jeho a za to, co prospívá jen k našemu spasení. Proto učím dívky, by se též svými slovy uměly modliti v potřebách svých.

Různé účely modlitby nám naznačují žalmy, které bychom měli studovati. Jsou žalmy chvály, žalmy děkovné, prosebné, jimiž jsou vyjadřovány lidské stesky, přání a žádosti, jak je nese život náš v sobě. Sám David nás vybízí k modlitbě důvěrné, připomínaje si: „Qui plantavit aurem, non audiet?!“

Příště dále.

Duchovní cvičení.

Vzhledem k tomu, že hodláme o budoucích prázdninách súčastniti se duchovních cvičeb, zdá se mi příhodným o nich trochu porozjímati a ukázati na jich původ, jejich účinky a účel, jakož i na to, jak svět o nich soudí a konečně, jestli učitelů a učitelek důstojno súčastňovati se jich.

Co jsou duchovní cvičby čili exercicie? Nechci vlastním rozumem o tom rozhodovati a proto uvádím jen slova „Katolické učitelky“, kteroužto rozjímavou knihu vydala kongregace učitelek v Praze a v níž se praví mezi jiným, že „duchovní cvičení jest vnitřní, praktické cvičení rozumu, srdce a vůle. Jest to neúčinnější prostředek vykořeniti z duše zlo a vyzdobiti srdce cnostmi. Jest to návod, jímž má býti člověk odvrácen od cesty hříšnosti a přiveden na cestu křesťanské dokonalosti“. (Str. 141.)

Praktické cvičení rozumu, srdce a vůle jest částí vychovatelskou a proto zajisté nechybím, doplním-li tyto definice tím, že duchovní cvičení jsou doplňkem výchovy člověka-křesťana na křesťana skutečného, pravého a dokonalého. Zdokonalování se zajisté záleží hlavně v tom, že člověk opouští a zřiká se zla, hříchů, rozkoši a všelikého falešného blaha a požitků, po nichž člověku není dobře, byby ho okamžik blažily a těšily. Když pominou a člověk z nich vystřízlivěl, pocituje v srdci svém ošklivost, hořkost a bol, odvrací se ode všeho, co jej chvíli blažilo a rád by vytrhl ze své duše onen hlas, který jej kárá a jemu vyčítá. Jest to hlas svědomí, které dotud bouří v duši a nepokojem člověka naplňuje, dokud se člověk neobráti k Bohu, aby se s ním smířil.

A člověk mnohdy hledá ve své zaslepenosti pokoje na všech možných místech, ve společnostech, zábavách, knihách, jen ne tam, kde pokoj naléztí lze. Než všecko marno. Konečně to všecko omrzele od sebe odhodí, společnosti se vzdaluje a není-li to svědomí jeho ještě zcela ohlušeno, počne vážně přemýšleti o prostředcích, jimiž lze dosáhnouti pokoje duše, o prostředcích, jimiž lze vyplniti prázdnotu, kterou člověk pocituje v srdci, když Boha a Jeho přikázání opustil. Proto právem praví sv. Augustin, že duše lidská dotud pokoje nemá, dokud nespočine v Bohu. A když konečně Boha nalézá, napájí duši svou z pramene věčného pokoje, pocituje dojista plnou měrou pravdivost slov Kristových, jenž praví: „Blahoslavení pokojní“. Když pak o pokoj srdce svého pečujeme, jeho blaženost pocítujeme a si jej oblíbíme, tu brzy rozumem pochopíme, za jakých okolností a čím pokoj v duši udržíme, nebo si zjednáme. Tam se pak vůle člověka kloní, kde pokoj jest, neboť ona pokoj míti chce, ona si ho žádá. Člověk sám na sebe v duchovních záležitostech odkázaný nezná těch pravých prostředků a neumí použití vhodné chvíle, aby dosáhl pokoje srdce. Proto se mu k tomu příležitost naskytuje při duchovních cvičeních. Toto všecko uvážil zajisté

svatý Ignác, který duchovní cvičení započal a sepsal o nich knížečku, v níž návod dává, jakým způsobem se děti mají, o čem při nich rozjímati dlužno, aby je člověk konal s užitkem. Sv. Ignác sepsal „duchovní cvičení“ z vnuknutí Božího za svého desítiměsíčního pobytu u městečka Mauresy. Bylo to v době, kdy neměl ještě tak rozsáhlého vzdělání vůbec, bohosloveckého zvláště a přece jeho spisek došel schválení papeže Pavla III. r. 1548, později pak Alexandra VII., Benedikta XIV. a Řehoře XVI., kterýž zároveň udělil všem účastníkům plnomocných odpustků. A sv. František Saleský praví, že tento návod zplodil více svatých, nežli obsahuje slov. (Str. 140. a 141.)

Když tedy dílo prostého muže schváleno bylo tolika papeži, kteří na užitek cvičeb zvláště poukazovali, papeži, kteříž jako nástupcové samého Ježíše Krista řídili lodičku Petrovu na této zemi, tím tedy více dlužno vážit si díla, jež původ má v samém Duchu svatém, jenž naplňoval ducha Ignácova, když „duchovní cvičení“ sepisoval. Svatý Ignác studoval později filosofii na universitě v Paříži, nicméně spisu svého o duchovních cvičeních nezrušil, ani mínění svého o nich nezměnil. Nejsou tedy „duchovní cvičení“ výplodem ducha nevzdělaného, chabého a mdlého, ale ducha osvíceného, nadaného a vzdělaného. Co tedy sv. Ignác sepsal, hodí se opět pro vzdělance či inteligenty k následování. Není tedy žádného vzdělaného člověka nedůstojno duchovní cvičení konati, v duchovním životě se vzdělávati a zdokonalovati. Tím méně jest to nedůstojno pro učitele a učitelky, kteří toho pro své povolání potřebují. Jako se učitel ustavičně ve vědě a výchově vzdělávati musí, tak třeba cvičiti se i v dokonalosti křesťanské.

Právě v nynějších dobách, kdy na člověka, ba zvláště na učitele útočí se opovážlivým terrorismem, jest třeba čeliti tomuto terrorismu křesťanskou statečností. Učitel jest nyní, má-li katolické smýšlení, pranýřován, ze spolků učitelských vyhazován, spílán a posmíván, ba co více, škodí se mu na všech stranách, kompetuje-li kam. Bývá pomlouván, haněn a tupen, za udavače, donášeče a nebezpečné idividuum označován. Nevzdá-li se svých zásad, jest za tmáře a zpátečníka prohlášen. Všecky tyto necnosti, jež si nepřátelé na učitele smýšlení katolického vymýšlejí, shrnuje se ve slovo klerikál, pod kterýmžto názvem nevědomí lidé představují si hotovou obludu a vyvrhela všeho lidstva.

Ale co je nám po lidech, kteří s ďábelskou zlomyslností ubíjejí klid v duši člověka. Budou oni zodpovídati za naše skutky? Nikoli. Každý bude na soudě Božím zodpovídati sám za sebe. Proto nebojme se těch, „kteří tělo zabíjejí, ale duše zabiti nemohou“. Ať si křičí, ať hulákají, ať spílají, tupí a haní. Přejde chvíle, kdy ukřičení a ztrávení svou nenávisť klesnou ve vlastní neřesti a svíjati se budou úzkostí a strachem, zachvácení jsouce hlasem svědomí a soudem spravedlnosti.

Nás nesmí mýliti ani lesk „knoflíků“, jímž upíná se kabátec zahalující srdce nám nepřátelské. Přes všecky ústrky, přes všecky vyhrůžky, přes všecka nebezpečnosti půjdeme k onomu jasu, který na konci naší pouti slibuje blaženost věčnou, k níž půjdeme úzkou, trnitou cestou — duchovními cvičeními.

Třebas tato cvičení svět nazývá prostředkem ku vyšplhání se někam a tvrdí, že je navštěvují osoby, jímž baží se po laciném jídle a pití a jiném pohodlí, my je přesvědčovati nebudeme, že nás táhnou vyšší ideály nežli požitky, poněvadž by to bylo marno. My víme, že takové osoby mezi námi byly, ale první útok na ně vyhnal je z řad našich. Neměli žádného přesvědčení a zlé svědomí vypudilo je brzy ze samoty. V té samotě klášterní a v tom mlčení bušilo to jejich svědomí příliš slyšitelně: „Co tu činiš,

duše nevěrná? Vždyť v ty pravdy, které se tu hlásají, ty nevěříš! Ty činíš si posměch z toho, co tu kněz-exercitátor hlásá a přec tu setrváš? Svědomi to tak dlouho vyčítá, až konečně donutí vetřelce k útěku. Ano, k útěku, pravím, poněvadž je to faktum, že někteří učitelé, kteří z nekalých úmyslů přišli na duchovní cvičení, z nich tajně utekli. Jistý pak pan nadučitel, chtěje paralysovati vývody exercitátorovy o pravdách sv. náboženství, objednal si „Renana“, který mu měl býti poslán hned na Velehrad. Ale knihkupec, zdá se, měl lepší rozum a neposlal ničeho. A když konaly učitelky první duchovní cvičení, tu při rozmluvě, že se doporučuje generální sv. zpověď, chtěla se jedna vrátiti. Pak ale přece šla. Ale s jakým přesvědčením je konala, bylo vidno z toho, že téhož roku odpadla od víry a založila rodinu — protestantskou. A tato také učitelka je dosud učitelkou-vychovatelkou rodiny a žactva. Taková má vychovávatí karaktéry? Kdo se chtěl exerciciemi vyšplhati někam a vyšplhal se, nepřišel vícekrát. Dosáhl svého účelu. Nu a tyto stvůry dělají nyní onen hluk a soptí proti těm několika věrným, kteří z přesvědčení chodí na exercicie každý rok. A těm jed hadí neuškodí. Proto v hojném počtu se jich súčasněme.

Učitelky diecese brněnské konají duchovní cvičení u ctih. sester sv. Karla Boromejského na Údolní ulici v Brně od 24. srpna, učitelky arcidiecese olomoucké v Přerově u ctih. Školských sester od 25. srpna 1902.

Přihlášky ději se v dotyčných klášteřích v Brně do 10., v Přerově do 15. srpna t. r.

Připomíná se, aby se účastnice najisto přihlásily v čas, anebo, která z přihlášených přijíti nemůže, poslala rovněž v čas odvolání, aby snad dodatečně přihlášené mohly býti přijaty.

Na šťastnou shledanou v hojném počtu v Brně a v Přerově!

Tuberkulosa a učitelé.

Jest tomu již více roků, co všichni, kteří se zajímají o školu, poukázali na pohromy, jež způsobuje tuberkulosa mezi učiteli našich národních škol. Příčinou těchto pohrom jest rozmnožení práce, již uložil rozvoj vyučování národním školám v posledních dvaceti letech.

Učitelé a učitelky jsouce uzavřeni od rána do večera v místnostech často malých, mnohdy úplně nedostatečných a nezdravých, jsou skutečně nejlepší půdou pro vývin strašných mikrobů. Kromě toho stávají se tuberkulosní učitelé nebezpečím stálé nákazy pro dívky, uprostřed nichž žijí a jsou tudíž následkem toho jistě jedním z nejstrašnějších pramenů rozšiřování se tohoto zemského zla, jemuž podléhá ve Francii na 150.000 lidí ročně. Na to neměli by zapomínati ti, kteří se starají o veřejné zdravotnictví.

Učitelé sami byli znepokojeni tímto stavem: a v září minulého roku sešli se vyslanci jich jednotlivých spolků na návrh „la Société de Secours mutuels“ učitelů a učitelek z Pas-de-Calais na kongresu v Soissons, aby porokovali o prostředcích proti tomuto neblahému zdravotnímu stavu, na který již poukázal za nemalé veřejné pozornosti sjezd jejich „Associations Amicales“, pořádaný v měsíci srpnu téhož roku v Bordeaux.

Také v Paříži pořádan sjezd, k němuž připojilo se 71 krajinských spolků pro vzájemnou pomoc učitelů a vyslali tam své zástupce. Sjezd

v Bordeaux zvolil šest delegátů, kteří zastupovali spolek „Associations Amicales“. Tomuto pařížskému kongresu podáno bylo více různých návrhů, jež on po bedlivém prozkoumání přijati měl ku řešení zdravotní otázky.

Věda dnešní doby dokázala, že tuberkulosa je zhojitelná. Avšak jest třeba, aby nemocný touto chorobou stížený, pokud možno, podrobil se hned od počátku choroby zvláštnímu ošetřování, jež podstata záleží hlavně v tom, by léčení dalo se čistým vzduchem a podporováno bylo klidem a dobrou stravou. Aby pak toto léčení potkalo se s dobrým výsledkem, jest třeba, by spojeno bylo s dobrými zdravotními podmínkami a vhodným zaopatřením, což jedině možno jest ve zvláštních ústavech čili sanatoriích.

V cizině jest již velký počet těchto ústavů, jako ve Švýcarsku a zvláště v Německu. Ale ve Francii jest jich ještě po skrovnu. V Německu mají 64 obecných sanatorií s 5771 lůžky; kdežto ve Francii jest sotva 350 lůžek k dispozici pro nemocné tuberkulosou. Ale jest naděje, že tento poměr se zlepši v několika letech, jelikož vrchní rady mnohých departementů a municipalních měst povolily větší subvence za tím účelem, aby zřízena byla sanatoria hlavně v těch místech, kde tuberkulosa nejvíce řádí a to zvláště pro nemajetné a dělnické třídy velkých měst. Jelikož však ústavy tyto se teprve projektují, nestává jich dosud ve skutečnosti. Proto musil kongres pařížský zřici se myšlenky, by umožněno bylo za zvláštních podmínek tuberkulosním učitelům vstoupiti do ústavů již zřízených a rozhodl, by učitelé měli sanatorium pro sebe. Péči o provedení tohoto rozhodnutí svěřil kongres zvláštní komisi.

Byli by nejraději zřídili více sanatorií, roztroušených po celé Francii a to proto, aby nemocní nemusili konati daleké cesty, jež spojeny jsou s velikými obtížemi. Ale jelikož zařízení velikého sanatoria nestojí o mnoho více nežli zařízení malého, rozhodli se na kongresu k vůli úspore, že vystaví místo několika sanatorií malých jedno velké o 100 až 110 lůžkách. Počátek měl býti učiněn ve středu Francie. Co se týče místa, o tom bude rozhodnuto, až výkonná komise vyslechne dobrozdání odborníků a to co do podnebí, polohy, výšky nad mořem a snadné dopravy; a kromě toho rozhodnuto bude i dle výhod, jež by mohly poskytnouti jednotlivé obce i kraje. Není pochyby, že v posledním bodu bude komisi velmi nesnadno se rozhodnouti. A když konečně rozhodnuto bude o všech podmínkách svrchu uvedených, nastane kongresu nemalá potíž s vyhledáváním pramenů, jež by uskutečniti pomohly dílo tak na výsoť důležité.

Dle rozpočtů učiněných netoliko ve Francii leč i v cizině, jest dokázáno, že výlohy — dle povahy půdy, cen řemeslných prací a stavebního materialu, třeba rozdílné — dosahují pro zařízení a udržování sanatoria o 100 lůžkách 5—6000 franků pro jednoho nemocného. Nastává tudíž otázka, která tuto základní sumu 600.000 franků sehnati? Nepochybujeme o tom, že ji učitelé přece nějak seženou. Stát, kraje i obce zajisté že nebudou se rozmýšleti, mají-li se účastniti značnějšími příspěvky díla tak hodného účasti, jako jest toto, jež učitelé sami podnikli. Vždyť kongres sám schválil uspořádati loterii ve prospěch sanatoria. A tak nebude nesnadno získati potřebných 600.000 franků.

Co se týče ústavu samého, bude existence jeho zajištěna jednak přispěním společnosti „Société de Lecours mutuels“ a všech spolků učitelských, které se rozhodly sjednotniti se k tomu účelu ve spolek jediný, jednak samými nemocnými. Výlohy, jež vzniknou jednotlivým učitelům, nahradí pak zcela nebo částečně „Les sociétés mutuelles ou amicales“. A výlohy tyto jsou dosti značné. Dle výkazů, jež ústavy podaly, bude státi den nemoci

asi 5 fr., zahrnou-li se v to i všeobecné výlohy správní, které budou hrazeny příspěvky společností přispívajících. Průměrem bude státi ošetřování trávající 3—4 měsíce 500 fr., jež sebrati uvolí se nemocný a společnost, již jest členem.

Oběť tato jest skutečně nepatrná, uváží-li se, že stačí k zachránění lidského života. A kdyby tyto společnosti přinášeti musily i mnohem větší oběti, bylo by to pro ně přece ještě výhodné, uvážíme-li, že dosud každoročně vydávají sumy ohromné na vyléčení svým tuberkulosou stíženým členům, aniž to mělo jakéhokoliv účinku pro jich uzdravení.

Ve sněmovně francouzské předložen byl správě návrh zákona, dle něhož má stát hraditi všechny tyto výlohy.

Bylo by si jen přát, aby zkvétání našich financí dovolilo rozpočtové komisi a parlamentu přijati příznivě tento zákonní návrh. Kdyby možno bylo zajistiti všem učitelům do sanatorií přijatým náležitého ošetřování a kdyby sanatorium dáti jim mohlo plnou naději na uzdravení — tu zajisté nebude ni jediného učitele tuberkulosou stíženého, jenž by se rozmýšlel těžiti z této výhody a nepoužiti jí.

Kongres pařížský ukončil svou činnost přijetím jistého počtu velmi zajímavých přání o záchranných ustanoveních, jichž bude třeba, aby se zabránilo šíření tuberkulosity ve škole. Ustanovení ta týkají se úpravy dokonalého lékařského dohledu ve školách; zlepšení místností, jež jsou dány učitelům k použití za třídy a byty; přísnějšího zachovávání předpisů, nařizujících desinfekci místností, obývaných tuberkulosními lidmi. A konečně jmenoval kongres 15člennou komisi, kteréž bylo uloženo přivesti k dobrému konci veledůležité dílo „zřízení sanatoria“.

Jsme přesvědčeni, že se podaří komisi zříditi dílo tak na výsost důležité. Počátek učiněn již tím, že získala komise neobyčejný zájem všech, kteří sledují výchovu národní a kteří učitele milují. A těch je ve Francii značný počet.

Důkaz iniciativy a upřímné solidarity, jež podali právě členové národního vyučování pařížskému kongresu, stačil by již sám, aby získal učitelům pro zamýšlené dílo všeobecné sympatie.

Dle „Revue Pédagogique“ napsala Vlasta.

*

S radostí zaznamenáváme, že dne 2. června 1902 konala se ve Vídni porada o zařízení spolku pro léčení tuberkulosity v říši rakouské.

Přítomni byli: předseda ministr dr. Koerber, ministr vyučování dr. Hartel, zástupci lékařské fakulty a jiné osobnosti. Předsedou porady byl hr. Larisch, zpravodajem hrabě Löw. Dr. Koerber ujistil shromáždění přízni a podporou vlády. Usneseno bylo spolek založiti. Ustavující schůze bude se konati na podzim.

Vlasta.

Výlet do Krakova.

Ve schůzi „Katolického spolku českého učitelstva na Moravě“, která v Brně dne 19. května t. r. se konala, navrženo, aby členové spolku s některými svými přáteli podnikli o prázdninách společný výlet do Krakova. Návrh se líbil a byl jednomyslně přijat. Proč?! Jest Krakov městem čistě

slovanským, z měst polských nejpamátnejším, je to malý polský Řím. Shlédnutí jeho četné, krásné i starobylé chrámy, navštívení hroby polských světcův a světic, hroby slavných mužů polských, představení sobě bývalou slávu bratrského národa při pohledu na jeho četné památky historické, pokochati se rozkvětem města v přítomnosti, celkovým pohledem s mohyly Kościuszkovy na Sikorniku, rozhlédnutí se odtud až za hranice uherské, ruské a německé, — koho by netěšilo? Po stránce vychovatelské zajímati bude výletníky zejména park Jordanův, útulek to mládeže od nejmenších až do vyspělých universitánů.

Avšak jsou v Krakově také magnety české návštěvníky zvláště přitahující, jako kaplička sv. Vojtěcha, biskupa pražského na rynku, kostel a klášter zákoníc sv. Norberta na Zwierzyńcu pod Krakovem, kde mnoho let prožil a dokonal náš známý a slavný básník Boleslav Jablonský (Eug. Tupý), kněz premonstrát. Kterak bychom mohli slavného krajana svého neoslati církevně za zpěvu písní velehradských službami Božími s kázáním (vdp. Jan Vychodil, assesor J. Exc. biskupa Strossmayera, děkan a farář v Želechovicích) v kostelíčku zvěřinském a slavnostní řečí (vlctp. J. U. Dr. Jan Sedláček, advokát z Uh. Hradiště) ve svém shromáždění!

A seznámiti se s proslulými Poláky doby přítomné a polskými bratry v povolání mělo by nám býti snad lhostejno?

Také možno odbočiti z Krakova do solných dolů ve Věličce, nebo též hodně dále do čarokrásného „Zakopaného“, a kdyby počasí a prostředky dovolovaly vystoupiti na Krivaň. Na zpáteční cestě prohlédli bychom si města slovenská Sv. Mikuláš, Ružomberk, Sv. Martin, navštívili a okoupali bychom se z výletního prachu v Trenč. Teplicích a zajeli bychom si společně poděkovati Pánbičkovi na posv. Velehrad. Cesta projektována je na osm dní.

Takový by byl asi program výletu. Kdo máš jiné návrhy, račiž je s podepsaným jako pořadatelem sdělit.

Prosím tedy, aby nejdéle do 15. července přihlásili se ti, kdož se chtějí výletu účastniti, aby mohlo býti požádáno za slevu jízdného na dráze a postaráno o náležité ubytování v Krakově a jinde.

Dpp. kněží, kteří účastniti se hodlají, ať si laskavě opatří celebret od svých duchovních úřadů a zašlou je v čas dp. prof. P. Alfonsovi Saurovi do Uh. Hradiště, který pak na základě dokladů těch vyžádá všem společně celebret v Krakově a jinde v diecesi.

Výlet mohl by se snad podniknouti po slavnostech Velehradských.
— Zdař Bůh!

V Častkově u Uh. Brodu, dne 15. června 1902.

Jan F. Kořínek,

správce školy, — t. ě. jednatel „Katol. spolku česk. učitelstva na Moravě“.

Upozornění administrace. P. T. odběratelé „Vychovatelských Listů“, kteří dosud nepředplatili, raďte použití přiložených čeků.

K cvičením duchovním na posv. Velehradě přihlasme se pokud možno všichni a kde se dá, pobídněte i nečleny pokud souhlasí s námi alespoň

v tom, že je náboženství a živá víra nutna jak pro jednotlivce, tak i pro všechnu společnost lidskou, aby súčastnili se s námi duchovních cvičení, z nichž čerpáme sílu pro věrné plnění úřadu vychovatelského a nadšení, bez něhož dílo školské trvalého zdaru míti nemůže. Doufám, že se na Velehradě shledáme, potěšíme, posilíme a duševně osvěžíme. *Kadlčák.*

Učitelům vojákům dobré rady uděluje „Hlídka“. Její zpravodaj školský píše v čísle 6. přítomného ročníku: „Nedávno zmínil jsem se o učitelích do náhradní zálohy zařaděných, že mohou nabyti hodnosti účetního poddůstojníka I. třídy. Na zvláštní přání z kruhů čtenářů zasláné vyžádali jsme si prostřednictvím poslance Dr. Stojana bližší informace, jež nám ochotně dány k dispozici. Dle těchto zpráv může učitel zařaděný do náhrady zálohy dosáhnouti hodnosti účetního poddůstojníka I. tř., když složí zkoušku pro dosažení neaktivního účetního — Truppenrechnungsführer — s dobrým prospěchem. Aspirant musí předložit kolkovanou žádost (kolek 1 K) doloženou vysvědčením způsobilosti učitelské a dekretem ustanovovacím cestou služebnou, t. j. prostřednictvím příslušného politického úřadu k ministerstvu zeměbrany (Ministerium für Landesvertheidigung), v níž žádá o připuštění ke zkušební praktické službě čtyřnedělní v účetnictví vojenském (Truppen-Rechnungsdienste) v účetní kanceláři některého pěšího pluku zeměbraneckého aneb u zeměbraneckého pluku mysliveckého na vlastní útraty a o připuštění k theoretické zkoušce pro neaktivní vojenské účetnictví u zeměbraneckého velitelství territorialního. Praktická cvičba zkušební má za účel zjistiti všeobecnou způsobilost aspiranta pro službu účetnickou a jej uvésti do účetnictví vojenského po stránce politické, jakož i ku zjištění jeho pile a nadání. Při zkoušce theoretické se žádá: Organisaace válečnictví a armády v poli (obé ve hlavních obrysech). Působnost úřadů vojenských a zeměbraneckých. Vojenská soustava ekonomická povšechná a znalost předpisů poplatkových podrobná. Znalost všech předpisů a pravidel ekonomické služby vojenské u trup i ústavů, účtování, zkoušení správnosti účetnictví, vedení hlavní knihy a konání služby do toho oboru spadající v poli, a konečně způsobilost konceptní vzhledem k logické a přesné stylistické obratnosti. Uspokojí-li výsledek zkoušky theoretické, povýšen je aspirant za účetního poddůstojníka I. třídy a zároveň zaznamená se pro povýšení na neaktivního poručíka c. k. zemské obrany, kteréžto povyšování se děje podle potřeby vzhledem k praktické způsobilosti aspirantů a úbytku ve stavu válečném. Zkouška-li dopadla nepříznivě, může do roku býti opakována. Tyto předpisy však platí jenom pro takové učitele, kteří jsou náhradními záložníky c. k. zemské obrany, neboť pro náhradní zálohu řadového vojska podobné předpisy vydány nebyly. Bude tudíž třeba buď vyžádati si dříve přeložení do zálohy náhradní c. k. zemské obrany, anebo dožadovati se, aby tytéž předpisy byly vydány také pro řadové vojsko.

Milé povzbuzení včelařům. Při generální visitaci ve Vyškově, dne 9. května t. r., představili se J. M. kníže-arcibiskupu olomuckému mezi spolky jinými také zástupcové včelařského spolku vyškovského, děkující za posavadní blahovolnou podporu včelařského spolku vyškovského, projevenou povolením plemenné stanice na Ferdinandsku a prosíce o další povolení k jejímu udržování. Při této příležitosti pronesl J. M. p. arcibiskup zlatá slova, která prozradila nevšední jeho zájem o včelařství. Právě asi toto: „Velice mě těší, že mám příležitost poznati zástupce spolků včelařských. Jestli včelařství zaměstnáním velmi milým a ušlechtilým, ba i nemálo užitečným. Vzpomínám si velmi rád na ty krásné okamžiky, které jsem strávil ve společnosti znamenitého včelaře, faráře Stahaly, jenž měl na svém včelíně vše krásně a moderně zařízeno. Zajímalo mě to velice a lituji, že

neměl jsem pro přílišné zaměstnání příležitosti, osobně včelařstvím blíže se obírat. Avšak jsem upřímným jeho přítelem, neboť jsem přesvědčen, že vedle užitku hmotného velmi blahodárně působí na povahu lidskou, a přál bych mu ze srdce, aby zvláště mezi kněžskými venkovskými co nejvíce se rozšířilo. Budu se pokládati za šťastna, budu-li moci ku povznesení včelařství něčím přispěti a prosím Vás, abyste jen vždy s důvěrou na mne se obrátili, a slibuji, že učiním rád vše, cokoli mi jen bude možno.“

Školští bratři v Německu. Dnem 1. dubna povolání byli rakouští školští bratři do Německa, aby tam převzali správu státního ústavu pro zanedbanou mládež v Giningenachu v Elsasku. Tak se vrátil řád opět do Německa, odkudž byl vypuzen za kulturního boje roku 1873.

Sebevraždy školních dětí. Ve Dvorcích oběsil se v těchto dnech 13letý žák měšťanské školy Karel Herold z Herčivaldu. Sebevrah bál se trestu, jenž ho čekal za opilství. Mimo to byl v podezření, že ukradl peníze.

Blahobyť v Rakousku! Roku loňského prodáno bylo konsumního lihu 1,040.591 hektolitřů. Násobíme-li toto číslo pěti, máme přesně vypočteno, kolik se u nás vypilo kořalky. Za ni vydáno bylo okrouhle 290 milionů korun. Počet kořalen ustavičně v Rakousku stoupá. Finanční ministr chce z kořalen vytlouci pro stát peněz co nejvíce. Roku 1899 bylo kořalen a prodejů kořalky v Rakousku 137.637 a to: v Čechách 35.546, na Moravě 13.899, ve Slezsku 4783, v Dol. Rakousích 20.693, v Haliči 21.128. Počet kořalen stoupl za tři léta od r. 1897 okrouhle o 6000. Místo, aby se alkoholismus ze strany státu co nejvíce obmezoval — podporuje se jeho šíření povolováním nových kořalen. Hrozná to poměry. — Podle výkazů tabákových prodejen prodáno v roku 1901 1.286,712.020 kusů domácích doutníků. Utržilo se za ně 86,500.724 korun. Nejvíce šel na odbyť druh doutníků t. zv. „dlouhých“, jichž se prodalo 540,017.883 kusů. Kuba se prodalo 216,474.000 kusů, portoriko 188,489.000, viržinek 161,896.000, krátkých 74,974.000. Cigaret prodáno bylo 2.886,252.313 kusů a utržilo se za ně korun 45,447.287. Z cigaret opět nejvíce šly na odbyť drámky, pak sportky a sultánky.

Knihy a časopisy redakci zasláné.

(Všechny zde oznámené spisy doporučujeme intelligentnímu čtenářstvu.)

Slovenski Učitelj. Hlas křesťanský smýšlejících učitelů a vychovatelů. Vychází v Lublani. Redaktor Fr. Jaklič. Doporučujeme vřele, zvláště těm, kteří chtějí se naučiti snadno a rychle slovinsky.

Požadavky racionelního vyučování kreslení. Napsal O. Pisch. Cena 40 hal. Nakladatel A. Piša, knihkupec v Brně. Obsah tohoto spisku, který svému čtenářstvu doporučujeme, jest následující: Úvod. — Účel vyučování kreslení na škole obecné. — Látka racionelního vyučování kreslení. — Methoda racionelního vyučování kreslení. — Úvaha závěrečná.

O školách měšťanských. Brožura vydaná výborem „Jednoty učitelstva měšť. škol českých“. Na osvětlení významu a postavení školy. S mapou škol měšťanských.

České květy. Obrázková revue pro zábavu a poučení. Pořádá dr. Ant. Podlaha. Nákladem a tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze, Pštrossova ulice č. 200—II. Sešit 8.

Hlasy Svatováclavské. Ročníku II. č. 4. Kterak působí řády a kongregace. V Praze, 1902. Tiskem knihtiskárny družstva Vlast.

Hlasy Svatováclavské. Ročníku II. čís. 5. a 6. Čtyři historické nepravdy o Husovi. Tamtéž.

Učitelstvu, studentstvu a všem přátelům věd přírodních doporučujeme praktickou knihu

Přehledy z věd přírodních.

Tělověda, zoologie, botanika, mineralogie, geologie, chemie a fysika.

K potřebě učitelstva a studujících napsal **Jan Kranich**.

II. přepracované a ilustrované vydání. 1902. ————— Cena 1 K 80 h.

Nákladem knihkupectví **R. PROMBERGRA** v Olomouci.

Doporučujeme následující praktické spisy:

Vymazal Fr. **Německy za 50 hodin.** I. a II. po 1 K 20 h, váz. po 1 K 40 h. — O oblibě této knihy a její

potřebě svědčí s dostatek, že se objevila záhy potřeba 10. vydání. Jest to praktický návod, jak možno si osvojit v nejkratší době tolik němčiny, abychom se mohli dorozumět s rozeným Němcem.

Vymazal Fr. **Praktické rozmluvy české a německé.**

Cena poštou 1 K 30 h, váz. 1 K 80 h. Druhé vydání.

Vymazal Fr. **Německé čtení s výkladem,** hlavně pro začátečníky. Cena 1 K 20 h.

Doporučujeme všem, kdo se chtějí naučit německé knihy s úplným porozuměním čísti.

Vymazal Fr. **Nejdůležitější české a německé písemnosti**

pro každého. Cena 1 K 20 h.

Vymazal Fr. **Nejpotřebnější písemnosti pro každého.** Cena K 1-20.

Vymazal Fr. **Rusky v desíti úlohách.** Cena 50 h.

Vymazal Fr. **Francouzsky v 40 úlohách.** Cena 1 K.

Vymazal Fr. **Český pravopis pro nestudované.** Druhé vydání. Cena 40 h.

Vymazal Fr. **In 50 Lectionen böhmisch.** Cena 1 K 60 h.

Vymazal Fr. **Mezinárodní řeč Esperanto pro samouky.** Cena 50 h.

K dostání v každém knihkupectví a zejména u nakladatele

Emila Šolce v Telči.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová v Brně, na Petrově č. 1.

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Príspevky se honorují.

Inserty účtují se levně.